

Hou ende Trou

2021

Heilig Graf

Inhoud

Voorwoord (Hilde Robrechts, algemeen directeur)	3
Kloosternieuws (zuster Gert en zuster Liesbet)	4
'Ik weet het niet.'	
Jubilea Heilig Graf Tongerlo	
Onze school leeft	6
Coronacrisis in het onderwijs	
H ART: een hart voor (kunst)onderwijs	
Nieuwe opleiding: Defensie en Veiligheid	
Jonggepensioneerden aan huis gevierd	
Grafhistorie (Dries Horsten)	14
De klokken van 't Graf	
Interview oud-leerling Kamiel Dockx	
Maria-Jozef en Augustinus in de toren	
Zoals het klokje thuis klept...	
Verrijzen, niet verdwijnen	
Kick-off Collectie Heilig Graf	
Wist u?	28
Het woord is aan u!	30
Buddy-werking (Patricia Demaeght)	
Nieuws uit El Salvador (William Aragon)	
'Het Graf is heilig' (Mieke Van Loock)	
Kennismaken met Grafideles (Celine Vloemans)	
Uw lief en leed	36
Geboortes	
Overlijdens	
Oud-leerlingendag	39
Hou ende Troubelangen	39

Voorwoord

Hou ende Trou, editie 2021

Ik weet het niet... en toch!

Februari 2021, al meer dan tien maanden is onze wereld in de ban van het coronavirus. Ons leven staat op zijn kop, ons schoolleven gaat gebukt onder de opgelegde beperkingen en de gemiste kansen voor jonge mensen. Hoe moet het nu verder, ik weet het niet.

Hoe kunnen we de leerachterstand van onze 4100 leerlingen zo beperkt mogelijk houden en inhalen? Hoe ondersteunen we onze jonge mensen die zich meer dan anders slecht in hun vel voelen? Hoe houden we collega's gemotiveerd om met passie hun opdracht als leerkracht te blijven vervullen nu er zoveel niet kan, niet mag? Hoe blijven we in contact met onze ouders nu de virtuele weg de hoofdweg is? Hoe dragen we voor elkaar echt zorg op afstand? Ik weet het niet...

En toch... Er zijn tekenen die ons hoop geven, die ons doen geloven dat we elkaar niet verliezen en in verbinding blijven met onze leerlingen.

Collega's blijven zichzelf overtreffen om goed onderwijs te bieden, ook in deze moeilijke omstandigheden. Collega's staan op de barricade en drukken zo hun stempel op de modernisering van het secundair onderwijs die sinds 2019 van start ging.

Oud-collega's blijven met elkaar in verbinding, via Grafideles en vele andere kanalen. Zij ondersteunen ook anderstalige leerlingen bij hun studiewerk via het zogenaamde buddyproject. Het vieren van oud-collega's die

in juni met pensioen gingen, moest dit jaar anders verlopen, maar ook daar vonden we een oplossing voor.

Onze kloostergemeenschap blijft intens verbonden met het wel en wee van onze scholen, met ons niet-weten, maar met het vooruitzicht van Pasen. Pasen is immers het feest van de hoop, van het leven dat de dood overwint, van de bevrijding van de mens, van verzoening. Pasen is het hart van het christelijk geloof, het belangrijkste moment op de christelijke kalender.

Het Heilig Graf: het was, is en zal altijd een bijzondere plek blijven in ons leven. Een plek waar het leven priemeert, waar jonge en minder jonge mensen kansen krijgen om te leren en te leven, om te groeien in hun menszijn. Een plek om voor altijd mee verbonden te blijven.

De artikels in dit magazine getuigen van die bijzondere verbondenheid met die bijzondere school die al eeuwen leeft, ondanks tegenslagen onderweg. Een school die kiest voor het leven en zo voor jongeren een lichtpunt kan betekenen op hun weg.

Geniet van de vele lichtpuntjes in deze editie.

Hilde Robrechts
Algemeen directeur

Kloosternieuws

Jubilea Heilig Graf Tongerlo

Vorig jaar vierde zuster Liesbet haar diamanten professiefest en zuster Monique haar gouden jubileum.

Door de coronabeperkingen kon enkel een viering in de kloostergemeenschap doorgaan.

Dit jaar, in 2021, gedenken zuster Rafaël en zuster Andrea hun diamanten jubileum en zuster Magda De Graeve haar gouden jubileum.

Wij vieren hen in besloten kloosterkring op 22 augustus e.k.

Zodra de coronatijd het toelaat, regelen we voor deze 5 zusters ook hun familiefest en verspreiden we een uitnodiging voor vrienden en kennissen.

In ieder geval vieren we met deze vijf zusters feest!

Zr. Gert

Zr. Liesbet

IK WEET HET NIET.

Ik weet het niet.

In de verzamelde gedichten van Wislawa Szymborska lees ik haar nawoord.

Zij schrijft:

De woordjes "Ik weet het niet" zijn mij dierbaar. Ze zijn klein, maar met sterke vleugels. Ze zorgen ervoor dat ons leven zich blijft uitbreiden, zowel in de ruimte in ons als in de ruimte buiten ons, daar waar onze nietige aarde hangt. Als Isaac Newton niet bij zichzelf "Ik weet het niet" had gezegd, dan had het in zijn tuintje wel appels kunnen regenen, maar had hij ze in het beste geval opgeraapt en ze met smaak opgegeten.

Hoe gaat het met jou?

Ik weet het niet. En in de school, deze grote vrijplaats? Het gaat, dag na dag.

En het gaat omdat de ziel van onze school durft zeggen: "Ik weet het niet".

Dit is zo ongeveer wel het meest fundamentele dat je over een school mag zeggen en ook van een school mag verwachten.

Met de jonge mensen stromen de vragen binnen. Zij verlangen te weten, zij verlangen antwoorden, zij verlangen een open ruimte waarbinnen zij mogen zeggen dat zij zoveel niet weten, nooit zullen weten.

Grote vragen, sterke vleugels.

Hoe gaat het met jou?

Ik weet het niet. En als ik aan de toekomst denk, dan weet ik het nog minder.

Als deze crisis eindelijk zal zijn overgewaaid, hoe zullen we dan denken over vrijheid, over tederheid, over samen-zijn? Komt het vroegere nog ooit terug of verlangen we dat juist niet? Komt er een nieuwe wijze van wonen, van omgaan met groen? Komt er een nieuwe aarde? Ik weet het niet.

Onder de bodem van vragen kan een hoopvol antwoord liggen: mensen zijn creatief, denken na, durven het nieuwe beginnen. Is er een nieuw begin? Ik weet het niet.

Hoe gaat het met jou?

Ondanks het eigenaardig verder stromen van de tijd, van de dagen, van de avonden, ondanks dit alles vieren wij op vier april het feest van Pasen.

Wat is er gebeurd op die zondagmorgen, ooit in een tuin? Kan ik zo maar zeggen dat ik het niet weet? Het zou een gemakkelijke slotzin zijn.

Iets dat ik niet weet kan een grote ruimte worden – buiten en boven ons zegt Szymborska. In die ruimte staat de Christusfiguur. Rembrandt heeft hem getekend met een strooien hoed en een schop in de handen: een parabel van de schepping.

"Zie, ik maak alles nieuw" heeft hij gezegd. Ik geloof het. Soms met hart en ziel.

Zr. Liesbet

Heilig Graf Tongerlo

Onze school leeft

Coronacrisis in het onderwijs

13 maart 2020, het verdict valt, ons land moet in lockdown door de oprukkende coronacrisis. Niets deed toen vermoeden dat de reële impact van deze crisis zo immens zou zijn voor het onderwijs, noch dat het ons meer dan een volledig jaar in de ban zou houden.

In alle haast werd afstandsonderwijs via virtuele weg een realiteit. Leerkrachten schoolden zich online bij, onze IT-specialisten maakten afstandsonderwijs technisch mee mogelijk en ondersteunden leerkrachten in deze nooit geziene (snelle) transformatie van ons lesgeven. Meer dan 120 laptops werden uitgeleend aan leerlingen die anders van thuis uit geen onderwijs konden volgen en jongeren in kwetsbare situaties waren op school welkom voor hun studiewerk.

Twee maanden lang kwamen er nauwelijks leerlingen op school én toch ging het onderwijs verder. Vanaf mei 2020 mocht een beperkt aantal leerlingen deeltijds terug naar school, maar niet voor alle leerjaren werd dit toegelaten.

Al snel kregen we tijdens de eerste lockdown zorgwekkende signalen van jonge mensen die vereenzaamden, hun vrienden misten en het lastig hadden met het afstandsonderwijs. De discipline opbrengen om je werk te plannen, de lessen online te volgen en tijdig je taken in te leveren is echt niet evident voor pubers zonder die warmmenselijke begeleiding op school en de interactie met de leerkrachten in de klas. Vele leerkrachten polsten wekelijks bij hun leerlingen hoe het met hen ging en zorgden via digitale weg voor leerondersteuning. Dat een leerkracht er écht wel toe doet bij het lesgeven op school werd nog maar eens duidelijk.

Een crisis is ook een leermoment.

Na de zomervakantie startten we gelukkig weer met iedereen op school volgens de regels van het gele pandemiescenario dat de overheid oplegde. Meerdaagse uitstappen waren echter uitgesloten en ook de vele buitenschoolse dagactiviteiten zoals excursies, kennismakingsdagen, bezinningsdagen, sportdagen... werden noodgedwongen geschrapt. Ook bepaalde praktijklessen, LO-lessen en stages konden niet meer doorgaan en er moesten alternatieven worden gezocht zodat de opleiding niet in het gedrang kwam. Daarnaast waren er, net zoals in de hele samenleving, een reeks extra hygiënische maatregelen die ook een uitdaging waren voor onze preventiedienst, de poetsdienst én alle collega's om die te doen naleven.

Maar een tweede, zachte lockdown kwam eraan, code oranje werd van kracht. Vanaf november 2020 was de 50%-aanwezigheidsregel van toepassing voor de leerlingen van de tweede en derde graad secundair onderwijs. Een week les en een week afstandsonderwijs, opnieuw een uitdaging voor leerkrachten om dat allemaal te blijven overzien en te combineren voor de verschillende deelgroepen.

Daarnaast moeten zoveel mogelijk interne vergaderingen (denk aan klassenraden, vakvergaderingen...), oudercontacten en inschrijvingen online gebeuren. Ook een uitdaging op zich!

Het aantal besmettingen bij leerlingen en medewerkers bleef gelukkig relatief beperkt en slechts één keer hadden we in ons basis- en secundair onderwijs te maken met een clusterbesmetting met een tijdelijke sluiting van die klas tot gevolg. Ons internaat kon gelukkig de hele tijd openblijven.

Maar een crisis is ook een uitstekend leermoment! Digitale onderwijsdidactiek, efficiënt intern en extern virtueel overleg, optimalisatie van het inschrijvingsproces, verdere automatisering van de administratie... Toch verdient het kernproces van onderwijs wel de interactie tussen leerlingen en hun leerkrachten op school. Ook dat zien we bevestigd.

We kijken verlangend uit naar een normale start van het volgende schooljaar zonder corona, zodat weer in alle vrijheid alles kan en mag op school!

Hilde Robrechts

H|ART: een hart voor (kunst)onderwijs

De hervorming van het secundair onderwijs knipt drastisch in het aantal artistieke vakken. In alle onderwijsvormen moeten creatieve lessen plaats ruimen voor wetenschappen en wiskunde.

Ongehoord, zo vinden de leerlingen en leerkrachten Kunst en Creatie van het Heilig Graf. Zij zetten grootschalige acties op poten om hun ongenoegen kenbaar te maken en riepen alle Vlaamse kunstscholen op om mee hun stem te verheffen.

Leerlingen en leerkrachten zingen protestlied tegen onderwijshervorming

Impact onderwijshervorming

Op 1 september 2019 ging de modernisering van het secundair onderwijs van start. Hiermee worden zowel de onderwijsdoelen als het aanbod van studierichtingen aangepast. Leerjaar na leerjaar wordt de vernieuwing verder uitgerold, dus in september 2021 doet de hervorming haar intrede in de tweede graad.

Die invoering gaat echter niet van een leien dakje. Waar knelt het schoentje juist? Enerzijds brengen de nieuwe eindtermen de onderwijsvrijheid van scholen in het gedrang. De overheid legt te veel en te gedetailleerde eindtermen op, waardoor scholen weinig ruimte krijgen om eigen accenten te leggen en een eigen pedagogisch project in stand te houden.

Daarnaast wil de overheid voor alle leerlingen op eenzelfde manier 'de lat hoger leggen'. Op die manier wil zij inspelen op een internationaal PISA-onderzoek, dat aantoonde dat de resultaten van leerlingen in ons land al verschillende jaren dalen. Met deze eenzijdige focus gaat de overheid helaas voorbij aan de verscheidenheid van leerlingen. Binnen de studierichtingen die voorbereiden op het hoger onderwijs (doorstroomfinaliteit) worden creatieve vakken geschrapt en vervangen door een zwaar pakket wiskunde en wetenschappen. Zowel leerlingen als leerkrachten zijn ervan overtuigd dat we op die manier kansen ontnemen van een ruime groep leerlingen die hun motivatie vinden in de ontwikkeling van hun creatieve talenten.

Niet enkel doorstroomrichtingen moeten inboeten aan creatieve vakken. Ook in de studierichtingen die voorbereiden op de arbeidsmarkt (arbeidsmarktfinaliteit) zal er minder plaats zijn voor leerlingen die via hun artistiek talent de motivatie vinden om een diploma te behalen. Creatieve intelligentie krijgt binnen de huidige plannen niet de plaats, noch de ruimte die nodig is voor de ontwikkeling van een ruime groep jongeren.

Algemeen directeur Hilde Robrechts uitte ook haar bezorgdheid over de gevolgen van de onderwijshervorming: 'We vrezen dat heel wat leerlingen met talenten uit de boot zullen vallen, voortijdig zullen afhaken of zullen achterblijven zonder diploma secundair onderwijs. Dit lijkt ons absoluut niet de weg waar we als onderwijs voor willen kiezen.'

Niet enkel kunstrichtingen verliezen trouwens bij de huidige hervormingen. Ook in andere studiegebieden maken vakken zoals plastische opvoeding, muzikale opvoeding en esthetica plaats voor meer cognitieve vakken. Ook voor deze jongeren zal de artistiek-culturele vorming erop achteruitgaan, wat nefast is voor de veelzijdige blik die we jongeren willen geven om breeddenkend in de maatschappij te staan.'

Acties H|ART (Hart voor Art)

Een 600-tal leerlingen en leerkrachten Kunst en Creatie startte het project H|ART. Onder deze naam zetten zij verschillende acties op poten om het belang van kwaliteitsvol kunstonderwijs in de verf te zetten. Het ongenoegen over de onderwijshervorming reikt echter verder dan de muren van onze school. Heel wat (kunst)scholen sprongen mee op de kar om samen hun stem te verheffen tegen de geplande hervormingen.

Zo uitten onze kunstleerlingen onder meer hun verantwoordelijkheid met een beklijvende film en zongen honderden leerlingen en leerkrachten samen (corona-veilig) een actielied op de speelplaats van campus Paterstraat.

De leerlingen van 6 Publiciteitsgrafiek creëerden affiches met citaten om hun verantwoordelijkheid te tonen:

Grondwettelijk Hof

Het bestuursorgaan van Katholiek Onderwijs Vlaanderen oordeelt dat met de nieuwe eindtermen voor de tweede en derde graad de vrijheid van onderwijs, zoals die is vastgelegd in de Grondwet, alsook de rechten van het kind op kwalitatief onderwijs worden geschonden. Daarom dient zij een verzoekschrift in bij het Grondwettelijk Hof tot schorsing en vervolgens vernietiging van het bewuste decreet.

Net zoals 65 andere schoolbesturen van het katholiek onderwijs stapte ook ons schoolbestuur mee naar het Grondwettelijk Hof. Het verzoekschrift wordt mede namens de schoolbesturen door onze netwerkorganisatie ingediend in de maand april.

De overheid richtte inmiddels een commissie Eindtermen op, die de nieuwe eindtermen tegen juni 2022 moet evalueren en bijsturen waar nodig.

Nieuwe opleiding: Defensie en Veiligheid

Vanaf volgend schooljaar biedt Heilig Graf, als enige school in de Kempen, de opleiding 'Defensie en Veiligheid' aan in de derde graad technisch secundair onderwijs. Deze opleiding is het antwoord op de groeiende vraag naar gemotiveerde kandidaten bij Defensie, de bewakingssector, de brandweer, de gevangenis en de politie. Via de opleiding worden jongeren klaargestoomd voor een toekomst in de veiligheidssector. Het is de enige manier om in het secundair al specifieke vaardigheden voor deze sector te verwerven.

Alle leerlingen die het vierde jaar ASO, KSO of TSO succesvol hebben afgerond, kunnen deze opleiding volgen. Een specifieke vooropleiding is er niet. Omdat de veiligheidsberoepen specifieke eisen stellen aan hun kandidaten, zijn er wel een reeks toelatingsvoorwaarden. Die zijn voornamelijk gericht op sportieve en medische geschiktheid.

Het lessenpakket omvat 'Basiscompetenties veiligheidsberoepen', 'Recht', 'Mens en samenleving', 'Veiligheid(stechnieken)' en bestaat daarnaast uit algemene vakken.

Dankzij observatieactiviteiten maken de leerlingen kennis met de veiligheidssector. Verder helpen cursussen, briefings en inleefstages hen om een realistisch beeld te krijgen van de verschillende veiligheidsberoepen. Tijdens de opleiding ontmoeten ze ook ervaringsdeskundigen. Daardoor kunnen ze, eens afgestuurd, een weloverwogen keuze maken.

Na de opleiding hebben de leerlingen meer dan een diploma secundair onderwijs in handen. Ze kunnen rekenen op een reeks attesten, getuigschriften en certificaten die ze nodig hebben om een van de veiligheidsberoepen te starten. Tijdens het zesde jaar kunnen ze deelnemen aan toelatingsproeven waardoor ze na de zomer hun nieuwe job al kunnen aanvangen. Willen ze zich verder verdiepen, dan kunnen ze na het zesde jaar gaan verder studeren voor een specifiek veiligheidsberoep. Blijkt een job in de veiligheidssector toch niet echt hun ding, dan kunnen deze leerlingen met hun diploma secundair onderwijs doorstromen naar de arbeidsmarkt of het hoger onderwijs.

Het Vlaamse Ministerie van Onderwijs, het Federale Ministerie van Defensie, Justitie en Binnenlandse zaken en de vertegenwoordigers van de onderwijsverstrekkers bundelden de krachten om deze opleiding vorm te geven. De samenwerking tussen onderwijs en de Federale Overheidsdienst Binnenlandse zaken is niet nieuw. Al meer dan tien jaar werken ze samen aan de opleidingen 'Veiligheidsberoepen' (specialisatiejaar BSO) en 'Integrale veiligheid' (Se-n-Se TSO). Met deze nieuwe opleiding richten ze zich nu tot een jonger doelpubliek.

Jonggepensioneerden aan huis gevierd

Omwille van de coronamaatregelen kon onze school in juni 2020 helaas geen pensioenviering organiseren. Aanvankelijk werden de feestelijkheden uitgesteld naar het najaar, maar ook dat plan moesten we bijsturen.

Omdat we het feest niet wilden blijven uitstellen, verrasten enkele directieleden de jonggepensioneerden tijdens de kerstvakantie aan huis! Een grote bos bloemen en een persoonlijk woordje van algemeen directeur Hilde Robrechts; zo konden we hen toch nog van harte bedanken voor hun jarenlange inzet voor 'ons Heilig Graf'.

Brigitte Hendrickx

'We hebben jou leren kennen als een gezellige en praatlustige collega. Voor een babbeltje maakte je altijd tijd. Je vertelde met veel trots over je gezin, maar ook bij andere thema's plaatste je steevast jouw woordje. Als vrolijke en zorgzame leerkracht was je er ook voor de kinderen in jouw klassen.'

Mia Proost

'Mia verlegde in basisschool Vosselaar als klasjuf, zorgjuf, kartrekker, creatieve duizendpoot een steen in de rivier van de Grafse bedding. Een collega zei het zo: 'Een sociale, goedlachse, lieve schat die iedereen graag zag. Bij Mia kon je altijd terecht.'

Ingrid Haevers

'Al snel wisten je collega's dat je het hart op de tong had. Je benoemde de zaken zonder ergens doekjes om te winden. Met het nodige volume vertelde je grappige verhalen in de leerkrachtenkamer. Zo bepaalde je mee de aangename sfeer in het team.'

Martine Nys

'Ik heb jou tijdens je werk ervaren als iemand die druk én opgewerkt bezig kan zijn. Je was graag in gezelschap, en de bijhorende dagelijkse babbeltjes gaven jou ook zichtbaar energie.'

Gudrun Ghys

'Je betrokkenheid bij het dagelijkse schoolleven, je spontane aandacht voor collega's die met zorgen zitten, je actieve aanwezigheid bij vele schoolactiviteiten én je flexibiliteit in je takenpakket in functie van de noden van het moment, vielen ons op.'

Marth Boermans

'We kennen jou als een minzame vrouw die graag en vlot met collega's omging en die geniet van al het moois in het leven. Je was geen tafelspringer, maar als het erop aankwam, kenden de collega's jouw mening wel.'

Chris Mertens

'Je merkte perfect op wat er in de groep leefde en vanuit je diepe zorg voor de medemens maakte je verbinding met alle collega's. Je wou een team doen samenwerken in een goed klimaat. Als hoofd van de boekhouding nam je die verantwoordelijkheid heel erg ter harte.'

Elly Van Loon

'Je was altijd bereid om anderen te helpen en vond het samenwerken met collega's belangrijk. Samen zoeken naar een goed antwoord op het gestelde probleem en die verantwoordelijkheid voor de uitvoering dan ook opnemen. De school en collega's konden op jou rekenen.'

Bert Doms

'Leerlingen en collega's vonden bij jou een luisterend oor en je bleef het voor hen opnemen, ook als ze in de fout gingen. Kansen geven aan mensen is voor jou een heilig principe en dat werd door je medewerkers erg gewaardeerd. Ook je spreken over mensen is en blijft respectvol, je zal geen medemens veroordelen.'

Paul Meulders (waar zijn vrouw de bloemen in ontvangst nam)

'Jouw deskundigheid in uitvoering en goede kijk op de te herstellen of te maken zaken werden niet betwist. Veel voorbereidende, organiserende taken nam je op om de uitvoering ervan vlotter te laten verlopen. Ook de opvolging van de werken, de uitvoering én het resultaat deed je nauwgezet.'

Jeannine Marissen

'Je hebt de gave om mensen snel en goed aan te voelen en weet daarop gepast te reageren. Je was voor vele collega's en zelfs bezoekers het luisterend oor aan het onthaal van campus Paterstraat. Iedereen voelde zich welkom en werd daadwerkelijk en vriendelijk verder geholpen.'

Ingrid Cornelis

'Ik leerde jou kennen als een hulpvaardige en tolerante collega met veel geduld. Ook al was je werk in het open leercentrum soms misschien wat eenzaam, toch hoorde je ten volle tot de groep van het ondersteunend personeel. Je was oprecht begaan met het wel en wee van collega's.'

Rita Snels

'Je ging onbevreesd én doordacht elke pedagogische uitdaging aan. Je was er goed van op de hoogte hoe je als leerkracht op de klasvloer kwaliteitsvol onderwijs kon realiseren. Je bleef daarbij ook zorgzaam omgaan met leerlingen en collega's, en dat kon je met weinig woorden.'

Koen Thys

'Ik heb jou leren kennen als een warme collega die oog heeft voor wat anderen bezighoudt. Je straalde rust uit naar leerlingen en collega's. Je bent graag bezig, maar geniet anderzijds ook ten volle van de mooie dingen in het leven.'

Neanila Tcherkasskaya

'Je voerde als opvoeder in het internaat niet het hoge woord, maar als het erop aankwam kende iedereen jouw mening. Vanuit je rijke ervaring als lesgever en opvoeder in Oezbekistan wist je wat jongeren nodig hebben in hun opvoeding. Ik ben blij dat zuster Alix en zuster Mieke jou hebben aangeworven als opvoeder.'

Katrien Otten

'Je had een boon voor leerlingen die extra zorg nodig hadden. Taalondersteuning was jouw paradepaardje. Als leerkracht in de B-stroom was je de warme moeder die met liefde, geduld en kordate taal haar nest verzorgde.'

Grafhistorie

De klokken van 't Graf

Het afgelopen jaar galmde Ramses Shaffy's 'We zullen doorgaan' uit menig klokkentoren. Er werd geluid en gebeierd voor de zorg en met oudejaarsavond werd over tal van steden de Radetzky mars in bronzen gedaante uitgestrooid. Eerder die dag speelde de Hoogstraatse beiaardier zelfs 'Nieuwjaarse zoete', om het vreemde gemis aan die kindertraditie enigszins te compenseren. Al eeuwenlang klinken er klokken op sleutelmomenten in onze geschiedenis en dit zowel in goede als slechte tijden. Naast Hoogstraten beschikken ook andere Kempische gemeenten over een beiaard: Turnhout uiteraard, en verder o.a. Mol, Herentals en Postel. In 't Graf hebben we (nog) geen beiaard – ge kunt niet álles hebben – maar onze torenklokken mogen gehoord worden. En wat we wel hebben: oud-leerlingen die voor beiaardier studeren! Hou ende Trou sprak met de prille twintiger Kamiel Dockx uit Meer.

Instrumenten bouwen en de beiaard bespelen

Een gesprek met oud-leerling Kamiel Dockx (VBK, ret. 2018)

Oud-leerling Kamiel Dockx (VBK, 2018) achter het stokkenklavier in Hoogstraten.

Welke opleiding volgde je op onze school?

Ik ben begonnen in 't Graf in mijn derde jaar, in de richting Beeldende en Architecturale Kunsten (BAK). In de derde graad heb ik Vrije Beeldende Kunsten (VBK) gevolgd.

Vanwaar de interesse voor deze richting?

De twee voorgaande jaren deed ik Moderne in het Klein Seminarie in Hoogstraten, maar ik merkte er toch dat het niet echt mijn ding was. Ik ben dan gaan uitkijken naar iets nieuws. Wat doe ik graag? Waar denk ik dat ik goed in ben? En dan is dat vrij snel een kunstrichting geworden. Kunst zat er eigenlijk al vroeg in, ook wel van thuis uit, vermoed ik (zie kader p.17).

Daar kreeg je naast algemene vakken al heel wat praktisch, neem ik aan.

Bij BAK was het al een paar uur per dag, maar bij VBK werd dat natuurlijk nog meer. Het was meestal gegroepeerd in enkele halve dagen met onder andere schilderen en waarnemingsteken. Op de duur ging het toch over een viertal halve dagen per week, denk

ik. Dan waren er nog enkele specifieke theorievakken, zoals kunstgeschiedenis en kunstinitiatie.

Waarom koos je specifiek voor 't Graf?

Het hielp natuurlijk wel dat het de school met kunstopleidingen was die het gemakkelijkst te bereiken was. Verder is mijn moeder afkomstig uit Oud-Turnhout en daardoor kende ik de omgeving al een beetje. Ik had de keuze tussen Turnhout en Antwerpen en dan ging ik toch liever naar Turnhout.

Volgde je eerder al academie?

Eigenlijk al vanaf het eerste leerjaar en daarna ook tijdens het middelbaar: eerst de kinderateliers in Meer, daarna in Hoogstraten en tot slot opnieuw in Meer, allemaal in het IKO dus (de Hoogstraatse academie voor beeldende kunsten, nvdr.).

En daarnaast volgde je nog muziekles?

Daar ben ik tijdens de lagere school mee begonnen. Het jaar voor ik naar 't Graf ging, was ik afgestudeerd aan de muziekschool in Hoogstraten, na de vierjarige opleiding Algemene Muzikale Vorming (AMV) en samenhang, zoals dat heet. Goed dat ik net klaar was, want als ik naar het Graf ging zou ik er wellicht geen tijd meer voor hebben gehad, omdat ik altijd zo lang op de bus moest zitten (Kamiel woont in Meer bij Hoogstraten, toch een kleine 30 km van Turnhout, nvdr.).

Je leerde er een bijzonder instrument bespelen ...

Als je AMV deed, mocht je daar één instrument bij kiezen en bij mij is dat orgel geworden. Ik volgde er les bij Carolien Schuurmans (die ooit al orgelles gaf in onze muziekopleiding, nvdr.).

Hoe kijk je terug op je schoolloopbaan op 't Graf?

Ja, dat is wel 'goeie nostalgie' moet ik zeggen. De eerste jaren was het nog vrij algemeen, maar vanaf het moment dat je in VBK zit en het wordt meer gespecialiseerd, dan is dat echt ongelooflijk tof!

De kunstopleiding, dat lijkt mij altijd een hechte groep te zijn...

Dat wás ook een hele hechte groep. Je zit zo vaak bij

elkaar in de praktijklessen, waar je intensief bezig bent en steeds naar elkaars mening kan vragen. Op die manier leer je elkaar natuurlijk rap veel beter kennen.

Wat vond je het mooiste plekje op onze campus Paterstraat?

Het leukste voor mij was toch het gewone tekenlokaal van de school (in de T-blok, nvdr.): een groot lokaal met veel licht en met tal van voorwerpen om te tekenen. Er staan een heleboel schildersezels en tafels die je dan zelf kon arrangeren in de ruimte. We zaten er vaak, waardoor het mij goed is bijgebleven. Het was toch wel de thuis van de VBK'ers, eigenlijk.

Ondanks de serieuze afstand iedere dag - van Meer naar Turnhout en terug - zijn ook je zussen intussen 'Graffers'. Welke richting volgen zij?

Ons Anna zit in het vijfde jaar Vrije Beeldende Kunsten. De jongste, Lize, zit in het eerste jaar A Verdieping Kunst en Creatie.

Heb je nog contact met medestudenten?

Het voorbije jaar was dat door corona wel wat moeilijk, maar via Instagram en zo weet ik toch een beetje waar iedereen mee bezig is. Op die manier volgen we elkaar nog wel.

Heb je het orgel in de kerk van het Heilig Graf ooit bespeeld?

(korte pauze) Euh, ik heb het ooit geprobeerd, maar ik heb het niet aan de praat gekregen (lacht). Ik weet zelfs niet of het nog werkt. Het was een beetje stiekem eigenlijk...

We zullen het niet verder vertellen...

Dit brengt ons trouwens meteen bij het volgende! Vertel eens wat meer over de weg die je na het middelbaar bent uitgegaan, want het is toch een bijzondere studierichting ...

Ik trok naar Gent en koos voor de richting Instrumentenbouw; dat volg ik aan het KASK-conservatorium (Koninklijke Academie voor Schone Kunsten, nvdr.). Het is een opleiding met drie bachelorjaren en twee masterjaren; ik zit nu in mijn derde bachelor.

De eerste twee jaren krijg je nog vrij veel algemene vakken zoals muziekgeschiedenis, muziekfilosofie, muziksociologie en daarnaast opnieuw muziekles. Materialenleer en akoestiek zijn ook belangrijk uiteraard.

We leren ook over de bouw en het behoud van zowel oude als nieuwe instrumenten. We duiken regelmatig in historische vakliteratuur en traktaten terzake, maar worden evengoed wegwijs gemaakt in de modernste technologieën zoals röntgen- en CT-scans, optische 3D-scanning en digitale endoscopie.

Als ware instrumentendokters! Wat wordt je specialisatie volgend academiejaar?

Ik ga verder in de klavierinstrumenten.

Zijn er veel studenten?

In mijn jaar zijn we nog met vijf studenten. In West-Europa is het één van de weinige plaatsen waar dit op hogeschoolniveau wordt gegeven. Je hebt er wel volwassenenonderwijs voor, maar als voltijdse dagopleiding is het echt zeldzaam.

Maar dan ... de beiaard! Leg eens uit voor de lezers hoe je daar in bent gerold.

Nadat ik gestopt was met de muziekschool en naar het Heilig Graf ging, begon de muziekmicrobe toch weer te kriebelen. Het zou orgel of beiaard worden, maar omdat ik orgel al eens gedaan had, koos ik voor beiaard. Natuurlijk speelde het mee dat ook mijn vader beiaardier is en dat ik het van kleins af al wel kende. Onze pa heeft thuis ook een eigen oefenklavier staan en daar zette ik me al eens achter. Zo begon ik eerst wat op mezelf, nadat ik wat oefenboeken aan onze pa had gevraagd. Ik vroeg hem regelmatig hoe je bepaalde dingen moest spelen en probeerde zelf wat dingen uit.

Op het einde van het middelbaar kon ik zo al een klein beetje beiaard spelen, maar nog niet goed. Aangezien ik er al mee bezig was en toch naar een andere school ging, heb ik me in de Mechelse Beiaardschool ingeschreven. In het hoger onderwijs krijg je wat vrijere lessenroosters en krijg je die tweede studie wel ingepland.

Toch knap dat je dit combineert. Hoe ziet zo'n beiaardstudie er trouwens uit? Zit je daar - buiten coronatijd wel te verstaan - samen met jaargenoten of is het eerder een één-op-één-opleiding?

Ik ben er natuurlijk niet zoveel omdat ik tegelijk in Gent studeer. En ja ... corona natuurlijk ... Momenteel is het daardoor min of meer privéles, waar ik verschillende stukken leer spelen. Later komen daar wel vakken bij die je met meer leerlingen samen krijgt, zoals harmonie, improvisatie, campanologie (*de leer over de beiaard, nvdr.*) en zo.

Hoe lang duurt zo'n opleiding ongeveer? En waar ergens in de opleiding zit je nu?

Het hangt er vanaf hoe intens je dat doet en daar zijn ze erg flexibel in. Ik denk dat de meeste mensen er een jaar of zeven over doen, maar dan wel halftijds. Vermoedelijk wordt dat bij mij ook zo.

Hoogstraten heeft een prachtige beiaard, die bovendien net gerestaureerd werd. Bespeel jij die al regelmatig?

Zo nu en dan, meestal wanneer ik klaar ben met het instuderen van een nieuw stuk. Als ik een stuk goed genoeg kan, probeer ik het altijd eens in Hoogstraten te spelen. Afgelopen zomer heb ik samen met mijn vader ook één van de zomerconcerten gespeeld.

We waren erbij en we hebben genoten: het was prachtig!

Tot slot, beroepsmatig... heb je al enig idee welke weg je het liefst zou uitgaan?

Er zijn een paar opties. Ik zou bij een instrumentenbouwer kunnen gaan werken om nog extra ervaring op te doen; je weet natuurlijk nog bijlange niet alles wanneer je afstudeert.

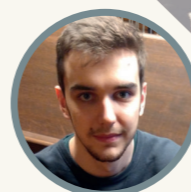
Een tweede optie is om verder te gaan in de restauratie van muziekinstrumenten. We krijgen nu al een inleidend vak *restauratie en conservatie*, maar daar zou ik misschien nog een extra opleiding in willen volgen, gecombineerd met de beiaardschool dan.

Een derde mogelijkheid is op mezelf beginnen: instrumenten maken en die dan proberen te verkopen, maar zover ben ik nog lang niet. Dat is misschien iets voor wat later.

Dat komt ongetwijfeld! Dank voor de aangename babbel, Kamiel, en veel succes met je boeiende studies. (Dries Horsten)

De schitterend gerestaureerde beiaard van Hoogstraten.

Wie is Kamiel?

Kamiel Dockx werd geboren op 4 mei 2000 en woont in Meer, een deelgemeente van Hoogstraten. Hij heeft twee jongere zussen: Anna en Lize, die allebei in een kunstopleiding in het Heilig Graf zitten.

Kamiel is de zoon van Luc Dockx (*1970) uit Hoogstraten en Ilse Verachtert (*1971) uit Oud-Turnhout. Moeder werkt als pedagoge aan de Universiteit Antwerpen, maar zingt ook in een plaatselijk koor en als soliste (*sopraan*), hierbij meestal begeleid door haar echtgenoot. Verder is zij gemeenteraadslid te Hoogstraten (CD&V) en actief in de parochie Meer. Net als zijn zoon is ook vader Luc altijd op verschillende creatieve vlakken actief geweest. Jarenlang was hij leraar beeldhouwen aan de IKO-academie in Hoogstraten, waarvan hij een aantal jaren geleden directeur is geworden. Ook heeft hij al diverse koren gedirigeerd. Daarnaast is Luc kerkorganist in Hoogstraten en enkele deelgemeenten. Kort nadat hij tot stadsbeiaardier werd benoemd, stond hij (ca. 2003) samen met ondergetekende aan de wieg van de Hoogstraatse Beiaardvrienden, die o.a. de zomerconcerten organiseren en de stad zover kregen om het waardevolle instrument volledig te restaureren (voltooid in 2019 en door Luc Dockx zelf gecoördineerd). (Dries Horsten)

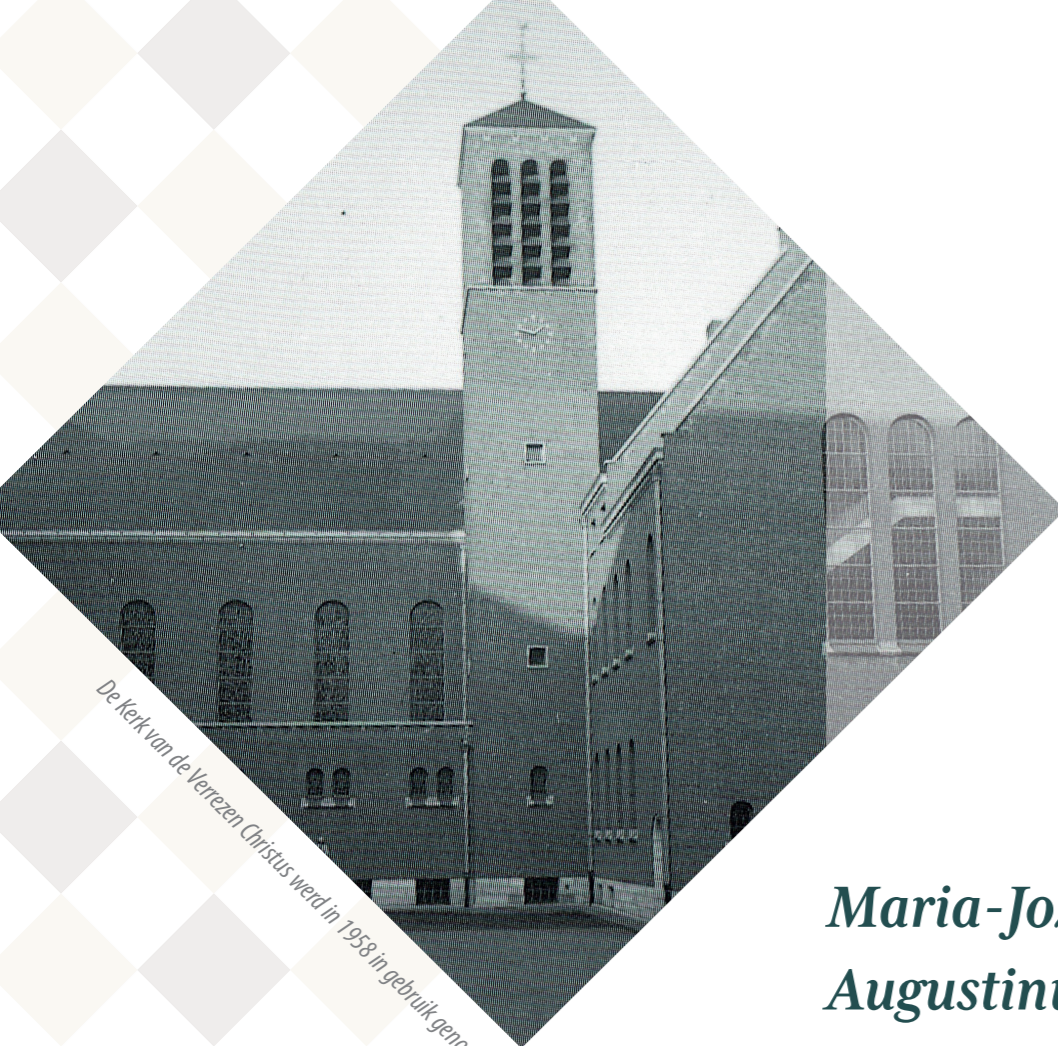

Eenke realisaties van Kamiel: v.l.n.r. de barokgitaar, de cister en de dansmeesterviool (de andere twee zijn van een medestudent).

Een klavichord, door Kamiel gemaakt tijdens zijn opleiding instrumentenbouw.

De Kerk van de Verrezen Christus werd in 1958 in gebruik genomen.

Hou ende Trou 1959 blikt terug op de vele vrienden n.a.v. de nieuwe kerk.

H. GRAF TURNHOUT.
hou
 ENDE
trou

Maria-Jozef en Augustinus in de toren

Op 6 juni 1958 werden de klokken gewijd die even later in de nieuwgebouwde toren opgetrokken moesten worden. Ze werden vooraf gehangen voor de zij-ingang van het kerkgebouw met bloemen en linten versierde staken aan. Een grote menigte verzamelde zich om de wijding mee te maken. In de katholieke Kerk gebeurt dit volgens een prachtig ritueel, als ware het **de doop van een kind**.

De zusters waren present, de peters en de meters, de werklieden van de bouw en natuurlijk flink wat leerlingen. **De meters** – naar wie de klokken ook werden genoemd – waren priorin zuster Marie Jozefina en subpriorin zuster Marie Augusta. Deken Reynen en E.H. Thijs traden als peter op. Voorafgegaan door de communicantjes van dat jaar maakte Monseigneur Suenens (*hulpbisschop van Mechelen*) zijn intrede, vergezeld van enkele assistenten en van zes oudere internen die de ceremonie mee als acoliet verzorgden. Zoals voorgeschreven, werden de klokken eerst **gewassen** en afgedroogd om vervolgens gezalfd te worden en gezegend, inmiddels omwalmd met wierook en voortdurend geëerd met gebeden. Het plechtig lof werd gevierd aan een buitenaltaar, waarna men de klokken ook liet klinken. Door de kinderen werd een **gelegenheidslied** gezongen dat door Sma Dominica was gedicht en getoonzet door Sma Ludgera (*zie kader*). Ook werden er prentjes en suikerbonen uitgedeeld zoals bij een echte boreling.

Identikit nieuwe klokken

Maria-Jozef • 227 kg • re-klank, gegoten bij Sergeys te Leuven, genoemd naar priorin Z.M. Jozefina Robeyns.

Augustinus • 83 kg • la-klank, gegoten bij Sergeys te Leuven, genoemd naar subpriorin Z.M. Augusta Lemmens.

In dit miniboekje wordt het volledige doopritueel van de klokken 'Maria-Jozef' en 'Augustinus' tot in detail beschreven.

Wijding van de nieuwe kerk in de Patersstraat.

's Avonds werd de klok uit de oude toren tussen de andere gehangen. **Jacobus** was de naam, naar de heilige die door sommigen als een vroege stichter van de orde wordt beschouwd. "De jaren hadden haar brons met fijne gotische versiering donkergroen gekleurd en haar een glans van ernst en waardigheid gegeven. Al wie er voorbijkwam, bleef even staan en keek peinzend naar die drie gewijde klokken, die we nooit meer van zo dichtbij zouden zien," lezen we in de Hou ende Trou van toen.

Op zaterdag 19 juli 1958 werd de **crypte** geconsacreerd, waarbij o.a. een steentje van de Heilig Grafrots in Jeruzalem onder het altaar werd geplaatst. Op 14 augustus werden de drie klokken geluid en was het tijd voor de voorlopige wijding van de kerk zelf, van binnen en van buiten en met een overvloed aan wijwater en gebeden. Deken Reynen en E.H. Thijs gingen voor. De definitieve **wijding** ging door op 14 september, de officiële feestdag van de Verheffing van het Heilig Kruis. Dit keer was Monseigneur Schoenmaeckers de celebrant, die de door de Kerk vastgestelde procedure nauwgezet volgde. De Collectie Heilig Graf heeft nog enkele boekjes in bezit waarin alle stappen worden beschreven. Op 2 februari 1959 – met O.L.Vrouw Lichtmis – werd ook het pijporgel nog gewijd en ingespeeld door de vermaarde Flor Peeters, waarmee het feestelijke jaar een waar **orgelpunt** had bereikt. (*Noot van de redactie: Enkele plaatjes van de klokkenwijding waren nu de kroon op het werk geweest, maar de vermaledijde corona stak ook hier stokken in de wielen: het afgelopen jaar konden we niet zomaar in de kloosterarchieven terecht om foto's in te scannen. Die heeft u dus nog te goed!*)

Klokkenlied

Beklimt uw jonge toren,
 Gij rein gedoopte klokkenpaar!
 Mengt in de Vlaamse koren,
 In 's werlds zang uw stemme klaar!
 En luidt en jubelt elk getij:
 Verkondt Gods leven rijk en blij!

Rukt hoog boven 't gewemel
 Ons hart uit drukke daagse gang;
 En wentlend wijst ten hemel
 Het werk, het woord, de zielegang
 En luidt en jubelt heldre vrêe:
 God deelt het eigen Leven mee!

O zing, o Brons, de Zege,
 Die stralend nood en dood verwon!
 Bezing de vreugdewegen,
 Waar Pasen glanst en fleurt alom!
 En luid en jubel, Hem ter eer,
 De glorie-rijk-verrezen Heer!

O Klokken in de toren!
 Gij stem van God, en stem van ons!
 Wij dragen, onverloren,
 De galmen van uw zingend brons!
 En 't luidt en 't jubelt duizendmaal,
 Alom, Gods Levens zegepraal!

(Tekst: Z.M. Dominica Van Gerven;
 muziek: Z.M. Ludgera Hoff)

Zoals het klokje thuis klept ...

Onze zusters in Tongerlo hebben vast tal van herinneringen aan klokken en bellen allerhande. Hoe werden zij in Turnhout tot getijdengebed en koorzang opgeroepen? Werden bellen gebruikt om te wekken en om stilte te vragen in de refter? En een processie door de pandgangen: daar moet toch een bronzen klingel aan te pas zijn gekomen? Het wordt één van de eerste interviews die we met de zusters willen doen eens corona heeft plaatsgeruimd voor het Rijk der vrijheid. Om u niet volledig op uw honger te laten zitten, zijn we wel eens gaan kijken wat er in het ceremonieboek van het klooster uit 1934 over de klokken wordt verteld. Een kleine selectie ...

27 – "In ieder convent zullen er twee klokken zijn; de eene groter dan de andere, maar beide van zulke afmetingen dat de Religieuzen zelf haar gemakkelijk kunnen luiden. Deze klokken mogen plechtig gewijd worden. Ze zullen hangen in 't koor of in de nabijheid van het koor."

29 – "Het convent wordt gewekt door het luiden van de groote klok: 15 slagen of 3 Ave Maria's.

Een kwartier later, nadat er gewekt is, wordt er geluid met de kleine klok: 72 slagen of 9 Ave Maria's.

Een kwartier daarna wordt met de groote klok het teeken gegeven voor het inwendig gebed, wanneer dit vóór de Primen geschiedt: 15 slagen of 3 Ave Maria's.

Terwijl het Angelus gebeden wordt, wordt ook de groote klok geluid: op elk der 3 verzen 3 slagen, en dan verder doorgeluid gedurende het gebed tot aan: 'Deus in adiutorium' voor de Primen." (...)

"Voor de Conventsmis en 's zondags voor de Communie wordt geluid met de groote klok, omstreeks 7 minuten vóór den tijd: 33 slagen." (...)

"Voor de Vespers wordt 2 maal geluid: eerst 7 minuten vóór den tijd 33 slagen met de kleine klok, en daarna met de groote tot aan het 'Deus ...'" (...)

"Voor de Metten wordt 2 maal geluid gelijk voor de Vespers. De groote klok slechts tot aan het 'Domine, labia. Met de kleine klok wordt geluid gedurende den lofzang 'Benedictus' der Lauden, om te verwittigen voor het gewetensonderzoek."

29 – (...) "De groote klok wordt op bijzondere wijze geluid – telkens 3 slagen met tusschenpoos – bij het begin van den doodstrijd van een religieuze en na haar afsterven gedurende een 'De Profundis'."

30 – "De groote klok te zamen met de kleine op H. Sacramentsdag na de Hoogmis, bij het uittrekken en het binnenkomen van de processie met het Allerheiligste binnen de kloosteromheining gehouden." (...)

31 – "De kleine klok wordt geluid, 15 slagen, voor de Biecht, de Berechting, de Kapittels der verkiezingen en der visitatie, voor de onderrichtingen op de maandelijke recollectiedagen en voor de andere sermoenen." (...)
"Zij die luidt zal deels rechtstaan bij het luiden, behalve onder 't Angelus en de Consecratie, tenzij de klok te zwaar is."

32 – "In het klooster zal er ook een gewone huisbel hangen, waarmede men het teeken geeft voor de maaltijden, voor het gewetensonderzoek 's middags, het einde der ontspanning, de afzondering op de cel, de discipline, het zich ter ruste begeven." (...)

"Vanaf Witten Donderdag na den morgendienst tot aan het Gloria der Mis van Paaszaterdag zwijgen de klokken en bellen en wordt de ratel gebruikt."

Zuster Marie Ludovica met een bel, geflankeerd door Sma Paula.

Uit de kloosterannalen, 2 augustus 1831

Tiendaagse Veldtocht: Het gerucht wordt bekrachtigd 'dat het leger der Hollanders op march was, om op Turnhout te komen'. Een kleine groep soldaten trok naar Ravels om ze tegen te houden. De kerk werd gesloten. Er heerste grote bezorgdheid. De stormklok werd geluid.

Uit Hou ende Trou, 16 april 1956

In de refter is er een meubel bijgekomen, nl. een gong met staander in gesmeed ijzerwerk. Een gongslag zal voortaan het signaal zijn voor het einde der maaltijdconversaties.

Twee bijzonder klokjes

Vanuit de pandhoftuin in het vroegere klooster zie je ter hoogte van het balkon nog een klein klokje hangen, aan de kant van de Augustinusgang (i.e. de gang op de eerste verdieping die het internaat met de marmeren trap verbindt). Zuster Magda Degraeve vertelde ons dat het o.a. gebruikt werd om zusters bijeen te roepen bij speciale gelegenheden, bijvoorbeeld een voordracht of iets dat buiten de normale uren plaatsvond.

Voor een ander klokje moesten we te rade gaan bij onze onmisbare Heilig Grafencyclopedie zuster Ilona Faes. Ook dit klokje hangt buiten, tussen het zusterkoor en het gastenkwartier. Er zijn maar weinig plaatsen van waaruit je het kunt zien en het is dan ook door weinigen gekend ... Blijkbaar werd het vroeger gebruikt om op te roepen tot de biecht. Vermoedelijk is het dus geen toeval dat het ongeveer hangt boven de biechtkamer (die zich op de eerste verdieping tussen het kerkdoksaal en het klooster bevindt).

Zuster Laurentia in haar vertrouwde portiersloge.

Als bellen konden vertellen ...

Ooit tekenden we met de Collectie Heilig Graf volgende anekdote op:

"Aan de receptie stond vroeger nog gewoon een bel in plaats van een zoemer zoals nu. Zuster Laurentia nam dan de bel. En iedere zuster had 'nen tik', bv.: 'trrr ... boem': dat was zuster X en 'kong': zuster Y, 'rrrr ... boeng boeng boeng': weer een andere zuster. Ne rammel en één, ne rammel en twee, ne rammel en drie, zoiets was dat." (Dries Horsten)

Verrijzen, niet verdwijnen

Het wel en wee van verlaten Heilig Graflocaties

Een paar jaar geleden werden de priorijen van Maarssen (NL) en Campinas (BRA) opgeheven. Andere communauteiten gingen 'kleiner wonen': de zusters van Turnhout verhuisden naar Tongerlo (2012), de gemeenschap Sint-Trudo verliet het Slot van Male om zich in Brugge te vestigen (2013) en de kanunnikessen van Bilzen voegden zich bij de anderen in Herkenrode (2014). De Engelse zusters hadden hun indrukwekkende domein New Hall (Chelmsford) al eerder ingeruild voor een moderne kloosterwoning in Colchester (2009). Hun eerder exclusieve school is wel nog in het historische kasteelpark gevestigd. Enkel de twee overgebleven kanunnikessen van Zaragoza wonen nog altijd waar het voor hen in 1276 allemaal begon. Eerder dan de opgeheven hoofdkloosters werden er al heel wat filialen verlaten en verkocht, maar ook daar valt soms nog heel wat over te vertellen.

Het Slot van Male

In 1952 werd het oude Sint-Trudoklooster van Brugge opgenomen binnen de Orde van het Heilig Graf; enkele zusters van Maarssen en Turnhout kwamen er de communauteit bovendien versterken. In 1954 was de restauratie van het oude slot van Male voltooid en verhuisde Sint-Trudo daarheen. Toen zij het prachtige 'kasteelklooster' in 2011 verkochten, was er een mooie overeenkomst met de familie Deprez, topindustriëlen in de sector van diepgevroren groenten. Zij zouden het domein volledig herwaarderen en er o.a. een congrescentrum voor de zakensector en cultuur van maken. Men was zinnens met grote ontwerpers in zee te gaan, waaronder het vermaarde duo Robrecht & Daem. Een grote tegenslag binnen het bedrijf en daarbovenop de coronacrisis, hebben gemaakt dat de eigenaars intussen in slechte papieren zijn geraakt. Ze doen enkele eigendommen van de hand en één daarvan zou het slot van Male zijn. Laat ons hopen dat er een goede oplossing komt voor dit fenomenale gebouw, want de leegstand begint inmiddels serieuze sporen na te laten.

De toekomst leek verzekerd voor het intrigerende Slot van Male, maar de economische crises gooiden roet in het eten. Hopelijk komt er spoedig een oplossing ...

Het schitterende Maarsse klooster (1964-66) werd in 2016 integraal beschermd als monument, met meubels en al. De nieuwe eigenaars lijken zich gelukkig ten volle bewust van de grote architecturale waarde. (Foto: Elsbeth Pilz, Buitenplaats Maarssen)

Maarsse

Voor Maarssen (NL) is er gelukkig beter nieuws te melden. Een Nederlandse familie kocht buitenplaats Doornburgh aan, inclusief het oude gastenhuus en het moderne klooster van architect Jan de Jong. Het mooie park is publiek toegankelijk en de priorij wordt gebruikt voor tentoonstellingen, congressen en concerten. Er is ook een klein toprestaurant en in de vroegere kloosterzellen wil men ruimte geven aan wetenschappers en kunstenaars om er te komen werken en te brainstormen. Het oude huus wordt nog tot kleinschalig luxehotel omgevormd. Ook voor de nieuwe eigenaars van Maarssen zal de coronacrisis bressen hebben geslagen, maar deze vastgoedgroep – ook bekend van de Amsterdamse Westergasfabriek en het koninklijke domein Soestdijk – heeft al eerder bewezen tegen een stootje te kunnen.

Denkendorf

In feite is 'Kloster Denkendorf' bij Stuttgart (DE) het oerklooster voor alle nog bestaande Heilig Grafpriorijen wereldwijd, m.u.v. Zaragoza. Als gevolg van de reformatie werd het al in 1536 opgeheven, maar de gebouwen bleven doorheen de eeuwen grotendeels bewaard. De kerk is altijd in gebruik gebleven voor de protestantse eredienst, maar het klooster stond sinds enkele jaren leeg. Eind 2018 is men dan met restauratie- en uitbreidingswerken begonnen en in oktober jongstleden werd de nieuwe vleugel als rust- en verzorgingstehuis in gebruik genomen.

Meer (filiaal van Turnhout)

Wie het kleine niet eert, is het grote niet waard. Laten we dus ook eens naar een oud filiaal van de Turnhoutse

Denkendorf blijft zonder twijfel één van de toplocaties voor de ware Graflocaal. In de nieuwe aanbouw opende recent een rust- en verzorgingstehuis.

priorij kijken. Het klooster van Meer bij Hoogstraten opende in 1900 en werd in 1962 opgeheven. De zusters hadden er een basisschool en een kleine beroepsschool. Na hun vertrek bleven deze als vrije scholen bestaan. De beroepsschool werd later door het VITO Hoogstraten opgeslorpt en de lagere school fusioneerde met de gemeenteschool van Meer, waarna de kloostersite (op de duur) verlaten werd.

Het domein was deels eigendom van de kerkfabriek en deels van de parochie. Toen het gerucht de ronde ging dat er een gedeelte aan een projectontwikkelaar zou worden verkocht, kwamen heel wat dorpelingen in opstand. In 2007 werd een zogenaamd driehoeks-overleg opgestart met afgevaardigden van de Werkgroep klooster, de kerkfabriek, de parochie en de stad, aangevuld met enkele erfgoed specialisten. Het doel was een gedragen toekomstvisie op te stellen met respect voor het erfgoed en tegemoetkomend aan de noden van het dorp. (Voorzitter van het overleg was overigens Ilse Verachtert, de moeder van oud-leerling Kamiel Dockx, met wie Hou ende Trou voor dit nummer een interview afnam.)

Van de vijf ingediende projecten werd uiteindelijk een samenwerking weerhouden tussen de Vzw Klooster Meer en Bouwmaatschappij De Noorderkempen (ook eigenaar van de site sinds 2011). De bouwmaatschappij realiseert er nieuwbouwwoningen met een sociaal karakter, terwijl de Vzw Klooster zich ontfemt over de restauratie en de herbestemming van de vijf historisch waardevolle gebouwen. De voormalige parochiezaal wordt een satelliet van het stedelijk dienstencentrum, in de oudste klasgebouwen komen een naaiatelier en bureau ruimte, de voormalige huishoudschool krijgt ook een woonfunctie. Kers op taart wordt een Bed & Breakfast in het voormalige kloostertje. De open ruimte rondom wordt het officieuze dorpsplein van de gemeente Meer. Wordt ongetwijfeld vervolgd, want het belooft een pareltje te worden!

Eén van de klaslokalen in volle restauratie.

Een oude postkaart van het Heilig Graffiliaal te Meer.

In de zomer van 2019 kregen de Zaragozafietsers van 't Graf te Meer een rondleiding van Frans Horsten (Foto: Jos Willems). De jongste broer van zr. Gemma is één van de drijvende krachten achter de vzw, nadat hij eerder al mee aan de wieg stond van de restauratie van het Hoogstraatse Begijnhof (1992-2000) en de bescherming van Wortel- en Merksplas-Kolonie (1997-1999). Eén van de andere bestuursleden van de Vzw Klooster Meer is overigens Paul Van Gils, zaakvoerder van Artez, die de knappe renovatie van ons internaat uitvoerde.

Wordt het graaf of ten grave?

Beschouw dit artikel maar als het eerste van een reeks afleveringen. Zo kregen o.a. de historische kloosters van Maastricht en Sint-Agatha Luik in het afgelopen decennium een prachtige herbestemming, waarbij telkens het historisch erfgoed op gedurfde wijze met een moderne inrichting werd gecombineerd. In het Noord-Franse Charleville zou de restauratie na jaren van verval intussen ook aangevat zijn. In Bouillon herbergt het klooster dan weer een fraai museum en ook in Visé is men stilaan bij de laatste renovatiefase aanbeland.

Een heel ander verhaal is dat van de Heilig Landstichting bij Nijmegen, waar financiële en andere problemen de site stilaan ten gronde dreigen te richten. Dichter bij huis zijn we absoluut curieus naar de afgewerkte flats en lofts die in de voormalige Turnhoutse filialen Middelaars (Tramstraat) en Heilig Hart (Kerkplein) komen. Verder moeten we zeker in 't oog houden wat de katholieke scholengemeenschap in Bilzen met het leegstaande klooster zal doen. Ook hopen we dat de dringende restauratie van de kloosterkapel in Meerhout niet meer al te lang wordt uitgesteld. Over wat er in Herkenrode staat te gebeuren kunnen we nog niet al te veel kwijt, maar we houden u op de hoogte. En Hoogcruts tot slot, tussen Maastricht en de Voerstreek, dat wordt mogelijk nog één van de interessantste. (Dries Horsten)

Herken jij de vroegere Heilig Grafsites in onderstaande rijtjes?

Oplissing: Charleville – Maastricht – Sint-Odilleberg – Turnhout Middelaars/Tramstraat – Visé – Luik Sint-Agatha – Bouillon – Nijmegen – Meerhout – Herkenrode – Bilzen – Engeland – Kanne. Turnhout Heilig-Hart/Kerkplein – Luik Ste. Marguerite – Hoogcruts – Hoogstraatse Begijnhof – Wortel- en Merksplas-Kolonie – Maastricht – Sint-Agatha – Bouillon – Nijmegen – Meerhout – Herkenrode – Bilzen – Engeland – Kanne.

Kick-off Collectie Heilig Graf

Langverwachte doorstart ná corona

Met tromgeroffel en veel bombarie kondigden we het aan, in Hou ende Trou 2019: de opstart van een vrijwilligerswerking rond het erfgoed en de geschiedenis van het Heilig Graf. Nog even wat ordegeschiedenis optekenen, dachten we, en enkele specialisten bij elkaar harken die ons een welgekomen initiatie archief- en collectiewerk konden geven. Onze plannen werden al gauw opgemerkt en we werden gevraagd om deel uit te maken van een zogenaamde 'proeftuin schoolerfgoed' die in het najaar van 2020 zou plaatsvinden. Quod non. Door corona moest alles *on hold* worden gezet en bovendien hadden we in 't onderwijs wel andere katten te geselen. Ook de ordegeschiedenis – waar ondergetekende op vraag van de Associatio Heilig Graf aan meeschrijft – liep grote vertraging op, omdat we niet meer in alle archieven geraken en omdat fysieke vergaderingen en interviews in de kloosters natuurlijk uit den boze zijn. Tot overmaat van ramp werd intussen ook op de subsidiepotten van het Departement Cultuur gerantsoeneerd ...

Meespelen met de groten

Dan kunt u zich onze euforie wel voorstellen toen we – begin 2021 – plotsklaps het bericht kregen dat de veelbelovende proeftuin alsnog kon doorgaan, al wordt de "kick-off" wellicht iets bescheidener dan initieel voorzien. Door de werkelijk **gigantische collectie** waarover onze school beschikt, moeten we ons echt niet schamen wanneer we naast instituten worden gezet als de School van toen (*Gent*), het voormalige Onderwijsmuseum (*Ieper*) of zelfs Bokrijk. Wanneer we de zaken degelijk aanpakken, zullen we bovendien meespelen met de bekendste erfgoed scholen in 't Vlaamse land: de Annuntiaten (*van het Heilig Hart Heverlee*), de prachtsite van O.L.Vrouw Waver en de scholen van de Zusters van Liefde in Oost-Vlaanderen. Om ons daar te brengen, krijgen we in de aankomende proeftuin hulp van gevestigde waarden zoals o.a. het KaDOC-archief van de KU Leuven, de Vzw Histories, FARO alsook de Erfgoedcel Noorderkempen. Onder de vlag "Iedereen archivaris" krijgen de vrijwilligers die zich aanbieden een stoomcursus archief- en collectiebeheer, zodat we er daarna op de best mogelijke manier in kunnen vliegen. Een beknopte introductie in de ordegeschiedenis wordt eveneens voorzien. Met dank aan het departement cultuur en Stad Turnhout konden we vorig jaar al instappen in het project **Erfgoed-inzicht**, waardoor we voor onze collectie gratis gebruik mogen maken van de doorgaans prijzige professionele database axiel (*voorheen: archiefsoftware ADLIB*).

Grafgravers gezocht!

De profielen waar we naar zoeken zijn divers en er is wellicht voor elk wat wils. Sommigen houden zich misschien liever bezig met het uitpluizen en sorteren van papieren bronnen, terwijl anderen er niets mee inzitten om foto's in te scannen. We zoeken ook

De immense collectie aan didactische spullen en gebruiksvoorwerpen die de zusters ons hebben nagelaten, zou menig erfgoedinstelling verbazen.

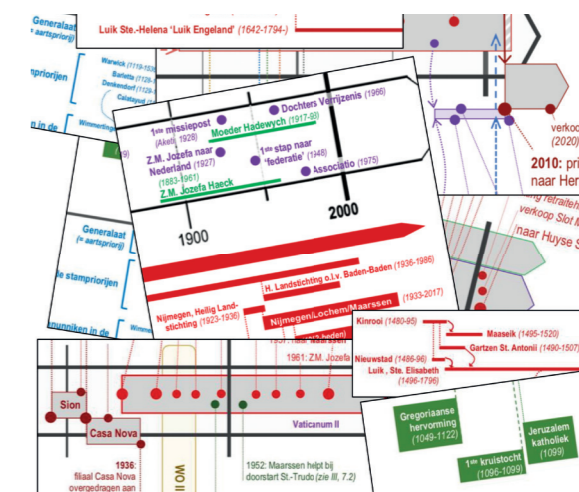
mensen die de didactische voorwerpen en kaarten willen fotograferen en beschrijven. Een toekomstgericht archief houdt digitale bronnen trouwens op digitale wijze bij: elektronische nieuwsbrieven of foto's, belangrijke e-mails en powerpoints (*bijv. van een openingsvergadering of pensioenviering*). Dus ja hoor, ook ICT-liefhebbers zijn (*meer dan*) welkom. Misschien voelt u zich wel de geknipte persoon om te helpen bij de voorbereiding van een occasionele **tentoonstelling** of ziet u het zelfs zitten eens een keer te gidzen? En we zoeken zeker nog mensen met een luisterend oor en een vlotte pen, omdat we nog zoveel mogelijk getuigenissen willen optekenen, o.a. in ons klooster en bij de oudste oud-leerlingen. *Last but not least*: onmisbaar is een goed georganiseerde verantwoordelijke voor het aannemen van de giften die de Collectie Heilig Graf ontvangt. We proberen onze vrijwilligers zoveel mogelijk in te zetten in hun interessegebied en iedereen mag werken op eigen tempo (*want misschien moet je eerst nog wat uitstapjes en hobby's inhalen, postcorona?*).

Erfgoed in symbiose

Een voorwerp of verhaal zonder architecturale context mist iets (*veel!*). En een gebouw – hoe mooi ook – waarvan geen voorwerp of meubelstuk werd bewaard, verliest veel van zijn waarde. In het Heilig Graf hebben we momenteel de opportuniteit dat er op alle erfgoedvlakken nog zóveel over is. Daardoor zullen ons bouwkundig, roerend en immaterieel erfgoed een **symbiose** vormen waar maar weinig erfgoed sites aan kunnen tippen. Een pedagogische voorsprong op morgen hebben we dankzij de zusters al bijna 360 jaar, maar laten we – ook uit respect voor hen – 'den oorsprong' van dit alles erkennen en koesteren.

Het authentieke architecturale kader, waarbij ook relevante voorwerpen en boeiende verhalen worden bewaard: een prachtige symbiose van de verschillende types erfgoed.

Om de toekomstige vrijwilligers een stoomcursus Grafgeschiedenis te kunnen aanbieden, werden tijdens deze coronapauze bijvoorbeeld al heel wat tijdlijnen opgesteld.

Bent u oud-leerling, oud-collega of op een andere manier Grafofiel en zoekt u nog een originele **hobby-met-inhoud**? Geef ons dan gerust een seintje. We hopen een eerste kennismaking met onze kandidaat-vrijwilligers te houden kort voor de zomervakantie (*indien het coronagewijs al kan uiteraard*). De echte aftrap wordt allicht eind september gegeven. Deelname aan de proeftuin is vrijblijvend, al hopen we op het einde van deze openingsrit natuurlijk wel enkele gemotiveerde erfgoedgravers (*-graffers?*) over te houden. Misschien tot dan?

Anmelden kan bij Dries Horsten, bij voorkeur via e-mail, maar ook telefoon, brief of gele briefkaart worden aanvaard: dries.horsten@heilig-graf.be, 0473/50.28.42 of Heilig Graf (t.a.v. Collectie Heilig Graf), Patersstraat 28, 2300 Turnhout.

Wist u

... dat oud-leerkracht (en buddy) **Patricia Demaeght** zich als vrijwilliger inzet bij de Babbellijn in Westerlo? Dit mooie initiatief trok de aandacht van RTV, die er een reportage over maakte. Naast de voorzitter van het OCMW deed ook Patricia een woordje over de Babbellijn. Samen met andere vrijwilligers belt zij mensen op die nood hebben aan een babbeltje om de eenzaamheid te doorbreken. Een hartverwarmend initiatief.

... dat **Ingrid Buyle** (HA, 1969) een mooie foto in haar archief vond van het feest dat werd gevierd naar aanleiding van 300 jaar Heilig Graf op 11 mei 1963?

... dat **Sanne Nuyens** (MW, 1999) met haar tv-serie 'De twaalf' maar liefst 7 awards in de wacht sleepte bij De Ensors? Sanne schreef samen met Bert Van Dael het scenario van deze succesvolle dramaserie. Het schrijversduo maakte ook de serie 'Beau Séjour'.

... dat **Nathan Naenen** (WKD, 2014) als afstudeerproject aan het RITCS in Brussel de kortfilm 'Wild Vlees' maakt? De film is een gevoelige en intieme vertelling van de eerste ervaringen rond het verliezen van de kinderlijke onschuld. De kortfilm wordt mee gefinancierd via *crowdfunding*.

... dat het **grafisch leerbedrijf** (7 PUB) van vorig schooljaar op vraag van de toeristische dienst van de gemeente Arendonk 'de Vlegel' ontwikkelde? Deze figuur gidst kinderen langs een leuk belevingspad in het dorp. Al menige kindervoetjes bewandelden inmiddels dit avonturenpad vol natuur, spel en ontdekking.

... onze **leerlingen Mode** de kans kregen om hun creaties te tonen in een leegstaand pand in Turnova? Veel voorbijgangers toonden alvast interesse voor de knappe etalage!

... dat **Brigitte Deshayes** (NW, 1978) ons een mooie klasfoto bezorgde van het schooljaar 1974-1975? Mevrouw Cos en mevrouw Wellens waren de klasleerkrachten van deze leerlingen.

... dat **Orson Wouters** (MU, 2012), de muzikant achter de elektronische band Transistorcake, volop bekendheid verwerft? Orson was met zijn band een van de negen finalisten van StuBru's 'Nieuwe Lichting 2021'.

... onze **leerlingen Verzorging** met veel enthousiasme hun stage uitvoerden en zo hun steentje bijdroegen aan de zorg? Het was knap om te zien hoe zij het beste in zichzelf bovenhaalden om kwaliteitsvolle zorg te verlenen, ook in vaak moeilijke omstandigheden tijdens deze coronaperiode.

... dat **Elke Van Rulo** (EC-MT, 1999) al meermaals in de prijzen viel bij de internationale fotocompetitie 'This is Reportage: Family'? Deze wedstrijd selecteert bijzonder sterk fotografisch werk; familieportretten waarin niet geposeerd wordt en waaruit persoonlijkheid spreekt.

... dat **Lisse Declercq** (VBK, 2011) van september 2020 tot en met maart 2021 werken tentoonstelde in de expozaal van de Warande? In haar kleurrijke schilderijen balanceert Lisse op de grens tussen idealisering en (hyper)realisme.

... dat de twee Heilig Grafploegen die deelnamen aan het eerste online provinciaal **schoolschaak-kampioenschap** een mooie tweede en vierde plaats behaalden? Bij het individuele klasment ging een zilveren en bronzen medaille naar Fedor Sazonov (1STEM) en Senne Goossens (3STEM).

... dat **Jovita Pangramuyin**, het zonnetje van onze poetsploeg, 65 jaar werd en nog (lang) niet met pensioen wil? Zolang ze kan, wil ze blijven doorwerken. Proficiat voor haar vele jaren trouwe dienst, eerst in het klooster en nu op school en in het internaat.

... dat de Vlaamse overheid subsidies toekende voor de verdere **restaurantie** van de historische gebouwen van de voormalige apostolische school? Dit monumentale gebouw wordt nu in gebruik genomen door onze basisschool in de Apostoliekenstraat. 'De restaurantie zal hedendaags onderwijs verbinden met een rijke geschiedenis', zo vertelde Paul Damen (coördinerend directeur basisscholen Heilig Graf) aan Gazet van Antwerpen.

... dat maar liefst zeven leerlingen van onze tweede en derde graad doorstootten naar de tweede ronde van de **Vlaamse Wiskunde Olympiade**? Bij het in druk gaan van dit magazine waren de resultaten van deze ronde nog niet bekend, maar sowieso proficiat aan Sanne Vloemans (3STEM), Arthur Verelst, Matijs Van Hees en Rune Verachtert (6STEM), Perrine Moons (6WeWi), Lena Embrechts en Tim Smolders (5STEM).

... dat onze leerlingen Mode slabbetjes maken voor **oud-leerlingen die pas bevallen zijn**? Onze school doet de bavetjes graag cadeau aan mama's en papa's met een jonge spruit. Pas bevallen? Bezorg ons jouw geboortekaartje (Heilig Graf, Patersstraat 28, 2300 Turnhout).

... dat Vic Nuyens een plaats bemachtigde in de finale van de Vlaamse **STEM-olympiade**? Het is het vijfde jaar op rij dat een leerling van het Heilig Graf finalist is in deze wedstrijd. Ook leerkracht techniek Thijs Vangoidsenhoven kon doorstoten naar de finale. Wanneer de finale zal doorgaan, is wegens corona nog niet duidelijk.

... dat bij onze leerlingen **Bedrijfs-wetenschappen** regelmatig een ondernemer voor de klas staat? Zo bracht Jan Lambregts (van Lambregts & Robben Accountants) een enthousiaste uiteenzetting over het beroep van boekhouder aan de zesdejaars Accountancy en IT. Lambregts gaf de jongeren ook een wijze raad: 'Rome is niet in één dag gebouwd, maar alle wegen leiden wel naar Rome. Hou dus steeds je doel voor ogen en geef jezelf de tijd om te groeien.'

Buddy-werking

| Patricia Demaeght

Heilig Graf voerde in het schooljaar 2017-2018 op campus Patersstraat een buddy-werking in. Aan de startlijn stonden acht gepensioneerde collega's. Ondertussen zijn we reeds het vierde schooljaar bezig en is de groep oud-collega's behoorlijk aangegroeid en nemen ook actieve leerkrachten de rol van buddy op.

Buddy's zijn vrijwilligers die zich engageren om anderstalige leerlingen te ondersteunen. Zij zorgen er mee voor dat de taalachterstand van de leerling een minder grote drempel wordt om vorderingen te maken in de klas.

Anderstalige leerlingen die voor onze school kiezen en nog niet lang genoeg in Vlaanderen verblijven om het Nederlands ten volle onder de knie te hebben, brengen eerst minstens een volledig schooljaar door in een onthaalklas. Die is voor Turnhout gevestigd in het HIVSET. Daar krijgen zij op een intensieve manier Nederlands aangeleerd.

Na dit jaar hoofdzakelijk Nederlands volgt er een uitgebreide evaluatie waar samen met de ouders en de betrokken instanties op basis van de interesses, resultaten en capaciteiten van de leerling uitgekeken wordt naar een studierichting binnen het Vlaamse onderwijssysteem. Er wordt een korte snuffelstage ingebouwd zodat de leerling zich geleidelijk kan aanpassen en zien of de keuze wel haalbaar is.

De anderstaligen worden extra begeleid, krijgen een gedetailleerd zorgengagement waarin vastgelegd wordt welke faciliteiten voor hen gelden. Zo kunnen zij bijvoorbeeld bij grote toetsen gebruikmaken van vertaalsoftware en beschikken zij bij uitvoering van die examens over meer tijd. Ook wordt er extra verduidelijking gegeven door de betrokken leerkracht.

De meeste anderstaligen hebben nog geen enkele notie van het Frans, de voor onze leerlingen eerste vreemde taal. Ze worden hier aanvankelijk van vrijgesteld, maar dienen daarvoor toch een flexibel traject te volgen op woensdagnamiddag als dat binnen hun gekozen studierichting nodig is.

Wat is nu de functie en de taak van de buddy's bij dit opzet? Zij ondersteunen de anderstaligen bij de organisatie en de uitvoering van hun schoolwerk. Zij communiceren hoofdzakelijk in het Nederlands en verduidelijken woorden en begrippen, niet alleen in het taalvak Nederlands, maar ook in andere vakken waar heel veel Nederlandstalige teksten en documenten voorkomen, zoals geschiedenis en aardrijkskunde. Ook het efficiënt leren gebruiken van hulpmiddelen bv. een atlas of een geodriehoek, kan door de buddy uitgelegd worden. Bij grotere opdrachten zoals het lezen van een boek of het voorbereiden van een presentatie is ook elke hulp welkom. Het nauwkeurig bekijken van de termijn en de manier van inleveren van taken zijn aspecten die kunnen besproken worden.

Naast deze duidelijk leerstofgerichte taken, peilen buddy's ook naar het welbevinden van de leerling in de ruime schoolomgeving en in de klas. Indien er bijkomende noden opduiken, dan kunnen die worden doorgegeven aan de titularis of de leerlingenbegeleider.

Elke buddy kan kiezen voor één of meerdere leerlingen. Buddy en pupil maken de nodige afspraken en stellen enkele regels voorop. Er wordt getracht minimaal één contact per week te hebben en minimaal één gesprek per twee weken. De afspraken vinden over het algemeen plaats in een lokaal op school. Ze kunnen binnen of buiten de lesuren vallen. In dat laatste geval wordt de betrokken leerkracht verwittigd. Na ieder trimester is er voor de verschillende buddy's een intervisiegesprek. Hier worden nieuwe accenten aangebracht, tips gegeven en ervaringen uitgewisseld. Op het einde van het schooljaar is er een algemene evaluatie waar ook gepolst wordt naar positieve en negatieve bevindingen. Het is namelijk zo dat niet ieder contact even vlot verloopt. Wel zijn we ervan overtuigd dat alle beetjes helpen, dat tijd en geduld nodig zijn en dat de werking op termijn bijdraagt tot het welbevinden van de anderstalige leerlingen.

Tot slot vertel ik graag iets over mijn ervaringen bij deze werking. Starten als buddy toen ik met pensioen ging, was een welgekomen uitdaging. Op die manier verliep de overgang van een actieve, voltijdse loopbaan naar een volgende, niet georganiseerde en rustigere levensfase iets minder abrupt. De verbondenheid met het schoolse leven kon zo ook nog wat nazinderen. En dat heeft zeker zijn vruchten afgeworpen. Ik startte met de begeleiding van een jongen uit Syrië die na OKAN instapte in 4ASO. Drie schooljaren heb-

ben wij regelmatig afgesproken en samengewerkt. Ik ben daar zeer tevreden over, en ook heel dankbaar. We hebben allebei veel geleerd. Ik heb mij tijdens die periode ook ingeschreven voor een initiatie Arabisch in het HIVSET. Mijn student vond het geweldig en was verrast toen ik hem mijn naam in het Arabisch presenteerde. In juni 2020 konden we spijtig genoeg, door de coronamaatregelen, niet gepast afsluiten. Toch bezorgde ik hem een kleine attentie toen hij zijn middelbare studies succesvol beëindigde. Af en toe stuur ik nog een berichtje om te informeren naar zijn verdere loopbaan. Hij volgt nu in Antwerpen de richting Industriële Wetenschappen.

Naast deze student volgde ik ook nog andere leerlingen op. Zo startte ik vorig schooljaar met een meisje uit Irak. Zij was met haar vader in België aangekomen terwijl haar moeder en zus reeds enkele jaren hier verbleven. Voor haar was de aanpassing helemaal niet gemakkelijk, temeer omdat haar zus al een paar jaar in het Graf naar school ging en het Nederlands reeds perfect onder de knie had. Ze was heel gesloten en de taal was een serieuze struikelblok.

Het kiezen van een studierichting liep ook niet van een leien dakje. Uiteindelijk viel haar keuze op Mode. Vooral de vakken kunstgeschiedenis en geschiedenis van de mode kwamen goed aan bod en ik vond het zelf best interessant. In juni was iedereen tevreden. Mijn leerling was geslaagd en kon overgaan naar het volgende jaar in dezelfde richting. Nu begeleid ik haar verder en ze durft mij reeds patronen laten zien die ze gemaakt heeft of gaat maken. Hoe leuk is het na zulke moeilijke tijden een succeservaring te kunnen delen en te kunnen vertellen dat je resultaten over het algemeen behoorlijk tot goed zijn. In dit tweede jaar voel ik dat ze helemaal opengebloeid is.

Deze opdracht en ervaring zijn voor mij erg verrijkend. Ik ben ervan overtuigd dat anderstaligen een groei-proces moeten doormaken en zeker baat ondervinden bij de buddywerking. Daarom kan en wil ik geïnteresseerden zeker aanmoedigen om dit engagement op te nemen en zich kandidaat te stellen voor volgend schooljaar.

Patricia Demaeght

Wil jij ook graag buddy worden? Neem contact op met leerlingenbegeleider Rob Van Meir (rob.vanmeir@heilig-graf.be of 014 41 54 68).

Nieuws uit El Salvador

| William Aragon

Hoe verloopt het leven vandaag in El Zaité, de armste buurt van de hoofdstad San Salvador?

Op 15 januari 2021 was de grote vakantie voorbij. Maar... de scholen blijven verplicht gesloten en moeten overschakelen op tele-onderwijs! Hoe lang nog? Voor kinderen in het staatsonderwijs: een volledige ramp! En een even groot probleem doet zich voor in de middenklasse (15% van de bevolking). Vele collegies van congregaties moeten definitief sluiten wegens gebrek aan leerlingen. De kinderen moeten geld verdienen omdat de ouders hun job kwijt zijn. El Salvador zit economisch aan de grond, nog veel erger dan vroeger en dat als gevolg van de zeer strenge lockdown die zeven maanden duurde.

Middenklasse kinderen, die normaal een diploma behaalden, moeten nu gaan klussen, worden straatventer... Er dreigt een generatie jongeren zonder opleiding op te groeien. Jongeren zonder toekomst. Uitbuiting, onderbetaald werk dat voordien de enige bron van inkomsten was van de armen zoals de mensen van El Zaité. Een watervaleffect in de armoede. Arme mensen verdrinken erin...

We proberen de kinderen van El Zaité te redden, hun toekomst veilig te stellen. Hoe bereiken we dat?

De directie, de leerkrachten, het kaderpersoneel zijn de leerlingen thuis gaan opzoeken. De ouders overtuigen hun kinderen toch te laten studeren in plaats van hun werkjes te laten opknappen tegen uitbuitingsvergoedingen? Middel: de belofte van voedselpakketten en medische zorg voor het ganse gezin. En de kinderen? Opnieuw tele-onderwijs, alleen zitten studeren in een krotbehuizing, ouders die niet kunnen helpen, niet meer naar school mogen... geen prettig vooruitzicht!

Er dreigt een generatie jongeren zonder opleiding op te groeien.

De oplossing! Uitgedacht door William en de leerkrachten! Van creativiteit gesproken!

De leerkrachten mogen wettelijk wel naar school komen. Samen met William Aragon stellen ze opnieuw een volledig tele-programma op. Die zware inspanning brengen alleen gemotiveerde leerkrachten op en gelukkig hebben we die! Het gebouw van ons pastoraal project COM-VIVIR ligt aan de overzijde van el colegio San Martin de Porres. Het heet nu: CASA SASEL COM-VIVIR. Het behoort dus wettelijk niet tot el colegio maar tot de vzw SASEL wat het in werkelijkheid altijd geweest is. De naam telt! En wettelijk mogen in een casa wel kinderen samen komen. Raar maar waar! Dus... komen de leerlingen naar CASA COM-VIVIR en krijgen daar digitaal les vanuit el colegio, gelegen aan de overkant. De school is dus officieel gesloten. En de leerkrachten mogen wel al eens de straat oversteken... En de speeltijd? We voorzien de leerlingen van fruit en groenten, mixer en kannen zodat ze tijdens de pauzes zelf fruitsap en eten kunnen bereiden. Ze doen dat graag en zo leren ze nog heel wat bij. Het

belangrijkste is dat ze terugkomen, mekaar terug vinden in solidariteit, zich veilig voelen, aandacht krijgen en studeren.

En wat met leerlingen van de hoogste jaren?

Voor hen zijn de lessen informatica van groot belang voor tewerkstelling. Het informaticalokaal bevindt zich aan de zijkant van el colegio. We voorzien de leerlingen van speciale maskers, handschoenen, ontsmettingsmateriaal... Een bijkomende kost, maar wel noodzakelijk en dan maar hopen dat staatsinspectie ons niet betrapt! De hele computerinfrastructuur verhuizen kan gewoonweg niet.

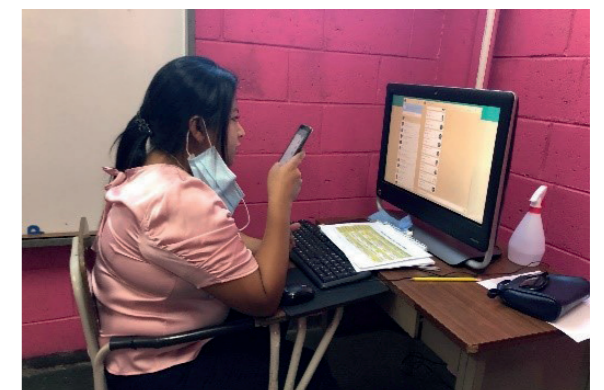
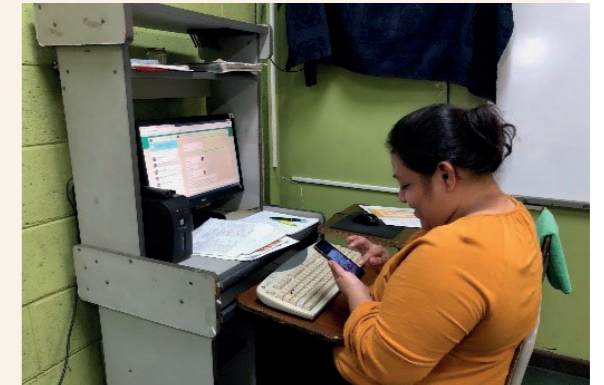
El colegio San Martin de Porres met zijn leerkrachten is en blijft voor de kinderen van El Zaité het huis van de toekomst! Casa del Futuro!

En wat is vandaag de COVID-19 realiteit in El Salvador?

De besmetting neemt zienderogen toe. Ook in El Zaité. Cijfers mogen niet meegedeeld worden. De weinige dokters, die de besmetting overleefd hebben en het verplegend personeel moeten zwijgen. Zo niet, worden ze ontslagen en mogen ze niet meer werken. Ze verliezen hun diploma. NGO'S, verenigingen, kerken, universiteiten, mensenrechtenorganisaties enz. die durven te protesteren krijgen bezoek van het Ministerie van Financiën: controle van de boekhouding. Met vaak ten onrechte (corruptie van de ambtenaren) zware boetes. Dictatuur?

En de 'gewone' man, vooral vrouw? Ze bidden dag en nacht naast het bed van de zieken en de stervenden en geloven dat God hem daarom zal redden... tot ze zelf sterven aan COVID-19. Maar wat kunnen de arme mensen doen in een systeem zonder behoorlijke gezondheidszorg waar je als arme sukkel heelmaal niet meetelt?

Officieel bestaat COVID-19 niet meer in El Salvador. Alleen de doodskisten verraden de werkelijkheid. Oorzaak? 28 februari 2021 zijn er parlaments- en gemeenteraadsverkiezingen. Alle partijen hebben boter op hun hoofd en weigeren de verantwoordelijkheid op te nemen voor de ontstane chaos. Iedereen beticht iedereen... President Bukele wil met een eigen, nieuwe partij de meerderheid behalen en de grondwet wijzigen in zijn voordeel. De strijd is hevig en alleen daarvoor is van overheidswege nog belangstelling en vooral geld.

En de vaccins? Geen woord daarover... Een droom? Voorlopig! Want elke droom heeft recht op verwezenlijking.

En dus... kunnen we binnenkort samen een CORONA-pint drinken en zo de boze koningin CORONA uitlachen!

In naam van William Aragon
Helena Oomes, voorzitter SASEL vzw

Het Graf is heilig

| Mieke Van Loock

In een gesprek met mijn neef over zijn zoon die nu in onze school voor het vierde jaar STEM volgt, vertelde hij dat Viktor zo graag naar school gaat. Hij voegde er aan toe: 'Voor hem is het Graf heilig!'

Ik dacht: 'Voor mij ook!'

Het deed mij even denken aan een periode in mijn kloosterleven waarin ik getroffen was door een tekst uit de Bijbel waarin gezegd werd: 'Doe je schoenen uit, want de plaats waar je staat is heilige grond.' Erik Borgman (theoloog) heeft die tekst opgepikt en ik ben er lang mee bezig geweest.

'De plaats waarop wij staan is heilige grond. De plaats waar we zijn is de plaats waar we moeten zijn, de plaats waar God aanwezig is als oorsprong en drager van wat is en als schepper van toekomst' (Erik Borgman).

De heiligheid van de plaats, van het moment, was 45 jaar, meer dan de helft van mijn leven dus, het Heilig Graf.

In 1963 startte ik, op aanraden van enkele leerkrachten in mijn Hoogstraatse school (oud-leerlingen van het Heilig Graf), de opleiding voor leerkracht lagere school in het Heilig Graf. Een hele ervaring toen. Ik voelde er iets van 'lucht', van 'ruimte', al kan ik het niet verder definiëren. Het was er nochtans streng, ook in het internaat. Ik voelde dat ik in het Heilig Graf thuis hoorde, al klikte het niet met alle zusters van wie ik les kreeg. In die tijd studeerden lang niet alle meisjes van mijn leeftijd na hun 14 jaar verder. Wij kregen thuis die kans wel. Het Graf was voor mij een heel bijzondere plaats, een heel bijzonder gebeuren, op een bepaalde manier 'heilig'.

Na vijf jaar elders als onderwijzeres gewerkt te hebben, trad ik in 1972 op 24-jarige leeftijd in het klooster. Nooit gedacht dat ik in het Heilig Graf zou intreden! Ik ben er 36 jaar blijven wonen en leven en werken.

Mijn tijd in het klooster was een goede tijd.

Vooral in de beginjaren was het niet gemakkelijk, niet in de zin van beperkingen of zo, maar alles was zo anders. Mijn bewustzijn raakte aan een diepte die ik niet kende en die me wel erg beroerde. Meermaals per dag kwamen we samen in de kerk om het getijdengebed te zingen. Het gaf ritme in mijn leven, een heilzaam ritme. Stilaan voelde ik me sterker worden.

'Non moriar sed vivam – ik zal niet sterven, ik zal leven' Mijn visie op leven en bevordering van leven kreeg meer en meer vorm. Ik was gelukkig. Mijn binnenkant werd steeds sterker. Ik stond op mijn eigen grond, mijn heilige grond.

Intussen was de secularisatie - de tijd waarin veel van het geloof in twijfel werd getrokken - ten volle aan het doorbreken. Secularisatie dwong tot opgaan in niet weten, in staande blijven.

Tijdens mijn kloostertijd studeerde ik, gaf ik graag les in het secundair onderwijs, kreeg ik de leiding van het internaat. De klas was mijn heilige grond, het internaat was een heel bijzondere plaats. Het directieteam ook.

Zovele jonge mensen kwamen op mijn weg. In de ondergrond van mijn leven ontwikkelden zich als zwamdraden veel jonge levens, veel vriendschap, veel groei, veel overgebleven contacten, veel dankbaarheid...

Ik woon nu niet meer in het Heilig Graf, maar voor mijn gevoel ben ik nog een deel van het Graf. De band met de school, de band met de zusters blijft.

Ik had naast positieve ook negatieve ervaringen, maar zelfs die behoren tot mijn grond, tot mijn voortgang in het leven.

Het Graf blijft heilig voor mij.

Kennismaken met Grafideles

| Celine Vloemans

Grafideles (trouw aan het Heilig Graf) is de vereniging van gepensioneerde leerkrachten van het Heilig Graf.

PER JAAR WORDEN ER DRIE ACTIVITEITEN GEORGANISEERD:

- in het najaar een wandeling,
- in het vroege voorjaar een voordracht, gevolgd door een gezellig samenzijn met koffie en gebak,
- einde mei - begin juni: een dagtrip.

'Grafideles', gestart in 1998, staat voor een noodzakelijke 'verjonging' van de huidige kern.

We zijn zeker dat enkele jonggepensioneerden (of minder jong) de organisatie mee op zich willen nemen en op een al dan niet vernieuwende wijze willen meewerken, om de jaarlijkse activiteiten te plannen.

Als je wil meewerken aan een nieuwe kern, meld dit dan even:

aan Josée Aerts (josee.aerts20@telenet.be) of
aan Lieve Bauweraerts
(bauweraerts.lieve@skynet.be) of
aan Celine Vloemans (grafideles@telenet.be)

Uw lief en leed

Geboortes

(klein)kinderen van oud-leerlingen
en personeelsleden

2020

MAART

- ♥ Samuel, zoon van Leen Caelenberghe en Tim Hermans, kleinzoon van Katrien Sys
- ♥ Mona, dochter van Joost Appels en Cato Brijs
- ♥ Mia, kleindochter van Lieve Theys
- ♥ Juliette, dochter van Kaat Denies en Jeroen Van Ginneken
- ♥ Elise en Hannah, kleindochters van Gaby Gerards

APRIL

- ♥ Anna, kleindochter van Rose-Marie Geuens
- ♥ Otis, kleinzoon van Christel Van Loon
- ♥ Dante, kleinzoon van Edith Verboven
- ♥ Billie en Marie*, kleindochters van Eveline Heylen

MEI

- ♥ Maxime, kleinzoon van Koen Thys
- ♥ Linus, kleinzoon van Chris Coninckx

JUNI

- ♥ Joey, kleinzoon van Paula Rijsbosch
- ♥ Theo, kleinzoon van Anne Vanhoof
- ♥ Fons, zoon van Rob Van Meir en Coralien Boeckx
- ♥ Janne, kleindochter van Linda Van Cauwenberghe
- ♥ Lore, kleindochter van Marie-Josée Geerts

JULI

- ♥ Jozien, dochter van Arne Dondeyne en Melissa Cillen, kleindochter van Gudrun Ghys
- ♥ Arthur, zoon van Inne Swaenen en Matthias Van den Bossche, kleinzoon van Mieke Peeters
- ♥ Modest, kleinzoon van Martine Willemsens
- ♥ Maxine, kleindochter van Martine Moors
- ♥ Fran, kleindochter van Monique Anthonissen
- ♥ Daan, kleinzoon van Dirk Bonnarens

AUGUSTUS

- ♥ Floris, zoon van Marjan Maeriën en Greet Cremers
- ♥ Sezane, kleindochter van Patrick Buysse

SEPTEMBER

- ♥ Jona, dochter van Michelle Van Hoppe en Filip Van Loon
- ♥ Arthur, kleinzoon van Herman Luyten
- ♥ Lias, kleinzoon van Danny Hendrickx
- ♥ Mette, dochter van Tim Christiaens en Lies Roels
- ♥ Marcel, zoon van Siemen Doms en Fran Deswert, kleinzoon van Bert Doms
- ♥ Sebastian, kleinzoon van Nin Van Hove

OKTOBER

- ♥ Marie-Fleur, dochter van Elien Huysmans en Joris Wuyts
- ♥ Finn, kleinzoon van Ingrid Coppens

NOVEMBER

- ♥ Nina, kleindochter van Patricia Demaeght
- ♥ Veerle, kleindochter van Marie-Josée Geerts
- ♥ Finne, kleindochter van Lieve Van Den Bossche

DECEMBER

- ♥ Noah, zoon van Ellen Mertens en Alan, kleinzoon van Lief Vervloet
- ♥ Lena, kleindochter van Greet Proost

JANUARI

- ♥ Lauren, kleindochter van Luc Swaegers

FEBRUARI

- ♥ Wies, dochter van Sharon Kuijpers en Domien Leys
- ♥ Malin, kleindochter van Patricia Demaeght
- ♥ Milo, kleinzoon van Michèle Tournier
- ♥ Linus, kleinzoon van Ingrid Van Ransbeeck

—
JOZIEEN

—
WIES

—
JONA

—
JULIETTE

—
MONA

—
NINA

—
MARCEL

—
NOAH

—
ARTHUR

—
FINN

Overlijdens oud-leerlingen en -personeelsleden

2020

FEBRUARI

- 21 Danny Czekaj (54j.)
- 22 zuster Magda Kenis (98j.)
- 28 John Dondeyne, echtgenoot van Gudrun Ghys, oud-administratief medewerkster Heilig Graf (63j.)
- 29 Nikolaas Jan Geivers (81j.)

MAART

- 1 Maria Deckx (Mevr.Geerts) (88j.)
- 6 Yvonne Janssen (91j.)
- 18 Jos Bleys (76j.)
- 22 Gib Holten (Mevr. Ramaekers), oud-lerares Heilig Graf (85j.)
- 22 Mathil Luyts (95 j.)
- 25 Jef Lavrijsen (74j.)
- 28 Dhr. Van den Bosch (94j.)
- 31 Monique Debodinace (Mevr. Masereel) (89j.)

APRIL

- 4 Alex Wyns (88j.)
- 6 Daniël Willaëys (85j.)
- 7 Lambertus Konink
- 8 Louis Keysers (94j.)
- 16 August Carpentier (91j.)
- 17 Lis Van Rooy (Mevr. Van der Stighelen) (88j.)
- 19 Liliane Didden (Mevr. Thys) (75j.)

JUNI

- 14 Kenny Van Uytfanghe (75j.)
- 17 Maria Meulemans (Mevr. Van den Bossche) (83j.)
- 19 Irène Schoeters (Mevr. Jansen) (84j.)
- 25 Marthe Brusseleers, oud-lerares voormalig Sint-Lutgardisinstituut (94j.)

JULI

- 17 Jan Jansen (76j.)
- 28 Jozefa De Witte (Mevr. Wens) (88j.)
- 29 Tony Dekkers (79j.)

AUGUSTUS

- 5 Jan Keyenberg (66j.)
- 10 Frans Dockx (87j.)
- 19 Frans Jansen (85j.)
- 30 Yvonne Vandecraen (Mevr. Van Pernis) (87j.)

SEPTEMBER

- 5 Jos Eeckhout (81j.)
- 15 Tchouto Dama Goné (94j.)
- 28 Mia Proost (Mevr. Proost) (82j.)

OKTOBER

- 7 Herman Spanoghe (80j.)
- 16 Kakka Keda (86j.)
- 15 Fernand Nuyens (74j.)

NOVEMBER

- 1 Ward Verrijcken (47j.)
- 2 Berthe Collin (Mevr. Aubel) (89j.)
- 4 Godelieve Ameye (Mevr. Ghys) (87j.)
- 25 Aline Van Aelst (Mevr. Müller) (90j.)

DECEMBER

- 1 Louisa Van den Brandt (Mevr. Guns) (84j.)
- 11 Marth' Ooms, oud-lerares Heilig Graf (94j.)
- 16 Frans Goris (92j.)
- 18 Stan Hendrickx (67j.)
- 21 Lea Van Laer (Mevr. Smets) (69j.)

2021

JANUARI

- 8 Pauline Verhaert (71j.)
- 9 Mieke Van Noten (Mevr. Simkens) (93j.)
- 18 Jo Dockx (62j.)
- 22 Martha Weyts (Mevr. Heylen) (92j.)
- 22 An Noels (70j.)
- 23 Jozef Van Kerckhoven (92j.)

FEBRUARI

- 6 Jeanne Soogen (Mevr. Verboven) (89j.)
- 13 Stan Gevers (95j.)
- 13 Céline Duyck (Mevr. Clarysse) (93j.)
- 17 Louis Vermeiren (90j.)
- 23 Karel Mermans (91j.)

Helaas geen oud-leerlingendag in 2021

Omwille van COVID-19 kunnen we ook dit schooljaar helaas geen oud-leerlingendag organiseren. We betreuren dit, maar het spreekt voor zich dat we veel belang hechten aan ieders gezondheid en dus de coronamaatregelen strikt naleven.

We hopen iedereen alvast in goede gezondheid te mogen verwelkomen in mei 2022!

Nieuwe website

Onze school lanceert dit jaar een nieuwe website. Hiermee willen we nog meer op maat van onze doelgroep, warm en persoonlijk communiceren. De website is ook mobielvriendelijk, dus vlot te raadplegen op verschillende soorten toestellen.

De website van ons secundair onderwijs steekt alvast in een nieuw jasje. Neem zeker eens een kijkje op <https://secundair.heilig-graf.be>. De startpagina (www.heilig-graf.be) en de websites van onze vier basisscholen worden tegen september 2021 vernieuwd.

Hou ende Trou- belangen

Hou ende Trou, het contactblad voor de oud-leerlingen en vrienden van het Heilig Graf van Turnhout, is een jaarlijks magazine dat wordt bezorgd aan nieuwe abonnees en alle bestaande abonnees die hun bijdrage voor het vorige jaar betaalden.

De betaling van Hou ende Trou gebeurt na ontvangst van het magazine. Een abonnement kost €6 (buitenland: €10). Gelieve het abonnementsgeld zo spoedig mogelijk en uit eigen beweging te storten op:

IBAN-nummer BE12 4134 1271 9192
BIC: KREDBEBB (vzw Instituut van het Heilig Graf)
Vermelding: 'Hou ende Trou', je (meisjes)naam en je volledig adres.

Is jouw adres gewijzigd? Gelieve dit te laten weten via het nummer 014 41 54 68 of via info@heilig-graf.be. Alvast hartelijk dank!

We zien én horen je graag op:

- www.facebook.com/heilig.graf.turnhout
- www.linkedin.com/company/heilig-graf
- www.youtube.com/HeiligGrafSecundair
- [heilig_graf_turnhout](https://www.instagram.com/heilig_graf_turnhout)

facebook

Spring onze school eens binnen
via Facebook!

Je kan het schoolleven op de voet volgen via onze Facebookpagina 'Heilig Graf Turnhout'. Daarnaast verneem je allerlei nieuwtjes over oud-leerlingen in de Facebookgroep 'Heilig Graf oud-leerlingen'. Laat via dit kanaal gerust ook eens van jou horen!

Volg ons op:

www.heilig-graf.be

You Tube

